

An important concept affecting students' motivation levels: Rewards and punishments

Öğrencilerin motivasyon düzeyine etki eden önemli bir kavram: Ödül ve ceza

Erkan Yaman¹
Naciye Güven²

Abstract

The purpose of this research is to examine the effects of reward and punishment on student's motivation level. This research is performed by interviewing with 22 students who are eleven times rewarded and eleven times punished in total. 12 female and 10 males constitute the sample group of the study. The average age of the group is thirteen and they are secondary school students. Qualitative research method is used in data collection. Interviews are recorded by voice record device and a standardized open-ended interview was used as data collection tool for the study. Reward contribute to happiness, enthusiasm, ambition of success, will of studying lesson, following classroom rules, pride, self-confidence and socialization. Students require a reward to increase the level of motivation, but sometimes undeserving people are rewarded and certain people outside. When it comes to punishment, beating, removal from class, class changes, expel are the ways of punishments. Instead of bringing about the extinction of punishment, it is emphasized that punishment reinforce the punished behaviors. The cause of these negative judgments is that the teacher punishes the students with his/her bias without

Özet

Bu araştırmanın amacı ödül ve cezanın öğrencilerin motivasyon düzeyine etkisinin araştırılmasıdır. Araştırma, on bir ödül alan, on bir de ceza alan toplamda yirmi iki öğrenci ile mülakat yoluyla gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların on ikisi kız, onu erkektir, yaş ortalamaları on üç olup orta okul öğrencileridir. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Görüşmeler ses kayıt cihazıyla kayıt altına alınmış, yapı bakımından standartlaştırılmış açık uçlu mülakat kullanılmıştır. Ödül, mutluluk, heyecan, başarı hırsı, ders çalışma azmi, sınıf kurallarına uyum, gurur, özgüven, sosyalleşme gibi katkılar sağlamıştır. Öğrenciler motivasyon düzeylerinin artması için ödülü gerekli görmekte fakat bazen hak etmeyen kişilere de ödül verildiğine ve belli kişiler dışındaki öğrencileri motive etmek için bir çaba harcanmadığına dikkat çekmiştir. Cezaya gelince, dayak, sınıftan atma, sınıf değişikliği ve okuldan atma cezası almıştır. Cezanın sönme meydana getirmesi yerine cezalandırılan davranışı pekiştirdiği vurgusu yapılmıştır. Bu olumsuz yargılarda bulunmalarının altında öğretmenin haklı-haksız ayırt etmeksizin önyargısı doğrultusunda ceza vermesi ve asıl

¹ Assoc. Prof., Sakarya University, Educational Sciences, eyaman@sakarya.edu.tr

² M.D., Ministry of Education, naciyeozkara@hotmail.com

distinguishing fair or unfair. Students are adversely affected by the punishments. Especially, beaten in front of everyone may leave permanent scars on students and it cause a bias against the class and teachers. A student should be able to know which behaviors are rewarded and which ones are punished clearly before. While the award was given, the teacher should give spiritual awards that provide pupils feel themselves valued.

Keywords: Student; teacher; motivation; reward; punishment

[\(Extended English abstract is at the end of this document\)](#)

ceza alması gereken öğrencilerden korkmaları etkin olabilmektedir. Öğrenciler cezalardan olumsuz etkilenmektedir. Özellikle herkesin önünde dayak yemek öğrencide kalıcı izler bırakabilmekte, derse ve öğretmene karşı önyargı oluşturabilmektedir. Ödül-ceza uygulamalarında keyfi uygulamalardan kaçınılmalı, özellikle dayak bir ceza aracı olarak kullanılmamalıdır. Öğrenci, hangi davranışın ödüllendirilip hangisinin cezalandırıldığını net bilmelidir. Ödül verilirken daha çok manevî değer taşıyan, öğrencilerin kendilerini değerli hissetmelerini sağlayan ödüller verilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Öğrenci, öğretmen, motivasyon/güdülenme, ödül, ceza

GİRİŞ

Ödül ve ceza, eğitim sisteminde sıkça tartışılan önemli konulardan biridir. Nerede? Ne zaman? Hangi sıklıkta? Ne ölçüde? Ne türde ödül ya da ceza verilmelidir? Soruları güncelliğini hemen her dönemde korumaktadır. Klasik eğitim anlayışı öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamakta güçlük çekmektedir. Küresel anlamda hızla değişim ve dönüşümler sonucu eski klasik öğretmen-öğrenci iletişim modeli, öğrencilerce yetersiz bulunmaktadır. Gençlerdeki tatminsizlik ve okullarda hızla artan şiddet olayları, öğrencilerin derse motive olmalarını engellemektedir. Öğretmenler de bu sorunlar karşısında ister istemez olumsuz bir şekilde etkilenmektedir.

Birey bir doyum elde etmek için başarmak istiyorsa, bu *içsel motivasyondur*. Bireyin motivasyonu dışsal etkilerle özendirici hedefler seçilerek ya da pekiştireçler kullanarak geliştirilirse *dışsal motivasyondur* (Ercan, 2003). Dışsal motivasyon dışardan gelen ödül, ceza gibi etkilerle ortaya çıkar. İçsel motivasyon ise kişinin ilgi, merak, ihtiyaç gibi içinden gelen etkilerle ortaya çıkmaktadır (Akbaba, 2006). Motivasyon, dışsal motivasyon ve içsel motivasyon olarak iki türde karşımıza çıkmaktadır. Dışsal motivasyon genellikle not, hediye, başarı gibi dışsal ödüllerden kaynaklanırken, içsel motivasyon ise kişinin içinden gelerek bir şey yapmasıyla ilgilidir. Pekiştireç, motivasyonu gerçekleştiren önemli bir faktördür. Pekiştireç, istenilen bir davranışın edinimi ya da istenmeyen bir davranışın söndürülmesi için kullanılan bir araçtır. Pekiştireçler genel olarak olumlu ve olumsuz olarak ikiye ayrılmaktadır. *Olumlu pekiştireç* daha çok ödül ile *olumsuz pekiştireç* ise daha çok ceza ile ifade edilebilir ki bunlar aynı zamanda dışsal motivasyon araçlarıdır. Aynı zamanda pekiştireç, insanın denetim odağına bağlı olarak, maddî ya da manevî olabilir (Yaman, 2008).

Ödül ve ceza uygulamalarının mutlaka bir amaca yönelik olması gerekir. Nedeniz ödül ve ceza verilemez. Ayrıca öğrenci hangi davranışlarının neden ve nasıl ödüllendirileceğini veya cezalandırılacağı konusunda yeterli ön bilgilere sahip olmalıdır. Bu durum ödül ve cezanın amaçlı olmasının yanında anlamlı olmasını da gerektirmektedir (Aydın, 2000). Çoğu zaman eğitimciler istenmeyen davranışların engellenmesinde ve istendik davranışların kazandırılması sürecinde cezanın etkisinin boyutunu tartışmaktadır. Cezanın kısa sürede etkili olduğu söylenebilir. Ceza, bireyin yaşamında, ceza ile ilgisi olmayan istendik davranışların kazanılmasını engellemektedir (Korkmaz, 2004).

Araştırmamızda geçen diğer bir kavram motivasyondur. Motivasyon kavramının tam karşılığını vermek zordur. Bu kavram *motive* kelimesinden türetilmiştir. Motive kelimesi Türkçede güdü ve harekete geçirici güç anlamında kullanılmaktadır. Motivasyon-güdüleme, davranışı amaca doğru yönlendiren ve harekete geçiren bir tür güçtür.

Motivasyon, insanların davranışlarını etkileyen, davranışların itici gücü niteliğini taşıyan tinsel güçler, bir başka deyişle istekler, onların da altında yatan gereksinimlerdir (Mihçioğlu, 1985). Motivasyon bir süreçtir. Bu yönü ile yapılmış birçok tanımın ortak yönü, genel olarak arzu, istek, hedef, amaç, ihtiyaç, dürtü, güdü gibi kavramları içeren ifadelerle anlatılan motivasyon, fizyolojik veya psikolojik yoksunluk ya da ihtiyaçla başlayan, amaca yönelik bir davranış veya dürtüyü harekete geçiren ve devam ettiren bir süreçtir (Tevrüz ve Sürekli, 1996). Motivasyon, hedefe yönelmiş davranıştır. Bireyin ihtiyaçları ve bireyin yöneldiği ya da uzaklaştığı çevredeki hedefler olmak üzere iki temel kavrama dayanır (Armstrong, 1993). Motivasyon, kişilere karşı nasıl davranıldığı ve bu kişilerin yaptığı iş hakkında neler hissettiğiyle ilgilidir (Keenan, 1996). Başlıca motivasyon tanımlarına bakıldığında, öncelikle insanın ihtiyaçlarına vurgu yapıldığı, ihtiyacı karşılamaya yönelik birey davranışının, örgütsel bir amaca hizmet etmesi durumu göze çarpmaktadır (Pekel, 2001).

Motivasyon-güdü; içgüdü, fizyolojik güdü, sosyal güdü ve psikolojik güdü olmak üzere dört şekilde incelenebilir (Sabuncuoğlu ve Tüz, 1998). Motive edici durum davranışa, davranış, hedefe öncülük eder. Hedefe ulaşıldığında motivasyon hiç değilse geçici olarak giderilebilir (Erdem, 1995). Motivasyonun oluşma biçimi ve etkilerini dört yönlü incelenmek mümkündür. Bunlar, (i) Motivasyon, bireyi harekete geçirir ve belirlenen amaçlar yönünde uğraşların sürdürülmesini sağlar. (ii) Motivasyon, uyarlanmayı kolaylaştırır. (iii) Motivasyon, bireyi yöneltir, yönetim düzenini sağlar. (iii) Motivasyon, bireyin algılama gücünü artırır ve düşünsel yönde en etkili yönde gelişmesini sağlar (Sabuncuoğlu ve Tüz, 1998).

Çağımız örgütlü yaşama çağıdır. İnsanların zamanlarının önemli bir bölümü ya bir örgütün çalışanı ya da bir takım başka örgütlerin kullanıcısı olarak geçmektedir. Teknoloji ve insanların bileşiminden oluşan örgütler, belli amaçları gerçekleştirmek için kurulan toplumsal sistemlerdir. Bu

amaçla örgütler, üyelerini güdeleyebilmek için çeşitli araçlarını kullanırlar. Örgüt üyelerinin, örgüt amaçları doğrultusunda çalışmaya özendirilmeleri ve bunun ödüllerle yapılması, günümüzde önemli bir sorunu oluşturmaktadır. Motivasyon işleminin başarılı olabilmesi için bu araçlara, örgüt üyelerinin nasıl yanıt verdiklerini bilmek gerekir (Başaran, 1979). Nitekim Le Boeuf (1986), dünyada en önemli yönetim ilkesinin 'ödüllendirilen işlerin yapılacağı' ilkesi olduğunu iddia ederek, örgütleri iyileştirmek için en önemli anahtarın, 'performans ve ödüller arasında uygun bir bağ kurma' olduğuna dikkat çekmektedir.

Çalışanların işe isteklendirilmeleri için değişik erk ve yöneltme biçimleri kullanılmaktadır. Yönetimde insan ilişkileri ve motivasyon, tarihin her döneminde yöneticilerin ilgilendikleri önemli bir konu olmuştur (Kaya, 1981). İnsan açısından belli başlı işe özendirme araçları bireysel ve örgütsel ödüllerdir. Motivasyon, olumlu ya da olumsuz şekilde uygulanabilir. Ödül olumlu, ceza ise olumsuz motive aracına örnektir. Kalkandelen (1986), yöneticilerin ödüllerle motive ederek ya da cezalarla engellemeye çalışarak, bireylerin davranışlarını kontrol etmeye ya da yönlendirmeye çalışmakta olduğunu vurgulamaktadır. Ceza ya da ödülün, ne zaman, kimlere ve ne ölçüde verileceği net değilse orada karmaşadan söz edilebilir.

Gelişmekte olan ülkelerde en kısa zamanda, en ekonomik bir biçimde, kaynakların tümünden yüksek düzeyde yararlanma söz konusu olduğu için bu ülkelerde büyük önem taşımaktadır. Türkiye de bu ülkelerdendir. Zaman ve kaynakları oldukça sınırlıdır. Bu nedenler her alanda işine iyi motive edilmiş insanlara gereksinim duyulmaktadır (Balci, 1992). Öğretim etkinliklerinin gerçekleştirilmesinde temel öğelerden biri olan motivasyon, eğitsel anlamda öğrencilerin potansiyellerini açığa çıkarmaları, öğrenmeleri ve çalışmalarını harekete geçiren güç olarak tanımlanmaktadır (Martin, 2004). Nitekim öğretmenin motivasyon düzeyi, öğrenci motivasyonuna direkt olarak etki etmektedir (Kassabgy, Boraie ve Schmidt, 2001). Öğretmenlerin adil bir disiplin anlayışına sahip olmasının gereğini ortaya koyan Finn ve Rock (1997) bunun öğrencinin öğrenmeye yönelik motivasyonunu arttıracığını belirtmektedir. Ödüllendirme yerine cezaya ağırlık verildiği, sekiz tür ödüle karşılık, on üç tür cezanın sıralandığı ve davranış bilimlari açısından bunun insanların kötü oldukları varsayımından kaynaklandığı belirtmektedir (Poyrazoğlu, 1978). Ayrıca yapılan araştırmalarda, Türk Kamu Yönetiminin ceza ağırlıklı olduğunu belirtilmektedir. Ceza ağırlıklı yönetimlerin başlıca özellikleri, geleneksellik, otoriterlik ve kapalıdır (Yücel, 1986).

Hem yurt içinde hem de yurt dışında eğitim örgütlerinde motivasyon, ödül ve cezaya etki eden pek çok çalışma (Balci, 1990, 1992; Doğan, 2001; Gözütok, 1994; Gordon, 2000; Kabadayı, 1982; Kaylor, 2004; Marshall, 2009; Mahiroğlu ve Buluç, 2003; Navaro, 2009; Robinson, Funk, Beth ve Bush, 2005; Sarıtış, 2003; Skiba ve Peterson, 2000; Warren, Edmunson, Turnbull, Sailor, Wickham, Griggs ve Beech, 2006; Yaman, Eroğlu ve Peker, 2010) bulunmaktadır. Böylesine önemli bir görevi

üstlenen öğretmenler için de onları meslekte diri tutmak ve daha verimli-sağlıklı çalışmalarına motive etmek için neler yapıldığını ve hangi ödüllerin verildiğinin üzerinde durulması gerekmektedir.

Okul ortamında güven ve huzur, günümüz eğitim paradigması açısından da önemli bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğrencinin okulda güvenilir bir şekilde yaşadığı rahatlık, aynı zamanda o öğrencinin okul hayatındaki motivasyonunu da önemli düzeyde etkileyebilmektedir (Yaman, Eroğlu, Bayraktar ve Çolak, 2010). Ceza korkusu taşıyan öğrencinin bu rahat ve huzuru hissetmesi oldukça zor görülmektedir. Bu bağlamda araştırmanın amacı ödül ve cezanın öğrencilerin motivasyon düzeyine etkisini ortaya koymaktır.

YÖNTEM

Araştırmanın Deseni/Modeli

Araştırma nitel desende oluşturulmuştur. Nitel araştırma yöntemi, doğal ortamda gerçekleştirildiği için yaşananları anlama, anlamlandırma ve daha sağlıklı yorumlamalar getirmeye elverişli bir yöntem türüdür (Yaman, 2010).

Çalışma Grubu

Bu çalışma, Sakarya ilinde öğrenim gören, okullarından ödüllü on bir öğrenci ve ceza alan yine on bir olmak üzere toplamda yirmi iki öğrenci ile yürütülmüştür. Katılımcıların on ikisi kız, onu erkektir. Katılımcıların yaş ortalaması on üçtür. Katılımcıların tümü orta okul öğrencisidir. Görüşmelerde etik sıkıntı olmaması için öğrencilerden izin alınarak gerçekleştirilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada, ödül ve ceza alan öğrencilerin motive edilmesine etki düzeyi algısı mülâkat formu uygulanmıştır. Yapılan araştırmalarda mülâkat yöntemi kullanılmıştır. Görüşmeler ses kayıt cihazıyla kayıt altına alınmıştır. Araştırmada yapı bakımından standartlaştırılmış açık uçlu mülâkat kullanılmıştır.

İşlem

Mülâkat kayıtları yazıya dökülerek incelenmiştir. Öğrencilerden elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi kullanılmıştır.

BULGULAR

Ödül Kavramının Anlamına İlişkin Bulgular

Öğrencilere göre ödül kavramı, başarının simgesi olarak tanımlanmıştır: “Ödül, başarı karşılığında verilen bir şeydir. Bana mutluluğu çağırıyor ve daha çok başarılı olmak, daha çok ödül almak istiyorum.” (BK,12,6,K). “Ödül bana göre başarıyı ifade ediyor. Ödül, bir başarının arkasından öğrenciyi cesaretlendirmek için verilen bir nesnedir. İyi bir şey yaptığın zaman bunu beğenenler tarafından tekrar aynı şeyleri yapman için verilir.” (SG,15,8,E). “Ödül, öğrencilerin bazı

başarılarından dolayı verilen, insanları mutlu eden ve başarılarını arttıran sözlü ya da yazılı belgeler olabilir. Ödül deyince, ödül verildikten sonra insanların mutlu olması ve daha hırslı olması aklıma geliyor.” (OY,14,8,E).

Öğretmenlerin Ödüle Bakışına İlişkin Bulgular

Öğrencilerin bir kısmı verilen ödüllerin sahiplerine ulaştığını ve tatmin edici olduğuna inanmaktadır: “Evet hak edene hak ettiği ödül veriliyor. Mesela birkaç arkadaş bahçede şişeyle top oynuyorlarmış. Sonra da şişeyi orda bırakıp gitmişler. Bir arkadaşımız da onların bıraktığı şişeyi alıp çöpe atmış ve onları da uyarılmış. Bu davranışından dolayı kendisine onur belgesi verildi. Okulda başarılarımızın devamı için ödül olarak çoğunlukla kitaplar veriliyor. Bence emeğin karşılığı oluyor. Mesela ben de okulda ayın örnek öğrencisi seçildim ve bence bu emeğimin karşılığıydı.” (GY,13,7,K).

Kimi öğrenciler hak etmeyen kişilere de ödül verildiğine dikkat çekilmiştir: “Verilen ödüller çoğunlukla emeğin karşılığı değil. Bazen, bazı öğretmen çocuklarına ayrıcalık tanıyorlar ve bazı hak eden insanlara emeğinin karşılığını vermiyorlar. Örneğin bazı öğretmenler derslerde aslında başarılı olduğumuz halde hak ettiğimizden az not veriyor bu da bizim derse olan ilgimizi azaltıyor.” (UG,15,8,E). “Okulda öğrencilere gereken önem verilmiyor. Örneğin belli öğrencilerin dışındaki öğrencilerin de motivasyonunu/katılımını sağlamak için daha fazla çalışma yapılabilir.” (FD,12,7,K)

Öğrencilerin Aldıkları Ödüllere İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin tümü birden fazla ödül almıştır. Ancak araştırmada en son aldıkları ödül ele alınmıştır. Öğrencilerden; üçü Onur Belgesi, biri Takdir Belgesi, biri Başarı Belgesi, ikisi Madalya, biri Kupa, biri, il birinciliği, biri burs, biri de okulun örnek öğrencisi seçilerek ödüllendirilmiştir.

Ödülün Veriliş Nedenine İlişkin Bulgular

Öğrenciler ödülleri derslerindeki başarıları ve örnek davranışlarından dolayı elde etmiştir: “Bu ödülü öğretmenlerime-arkadaşlarıma örnek davranışlarım ve derslerdeki başarılarımdan dolayı aldım.” (ES,15,8,K). “Derslerde başarılı olmamdan dolayı ödüller aldım. Seviye tespit sınavında ikinci olmamdan dolayı da plaket aldım. Kitap türü ödüller aldım. Ayrıca burs aldım. Öğretmenlerimden sözlü ödüller de aldım.” (OY,14,8,E) “Öğretmenlerim bana teşekkür ediyor, teşekkür belgesi, takdir belgesi, onur belgesi, çeşitli kitaplar ve en son olarak da okulun örnek öğrencisi seçilerek ödül kazandım.” (GY,13,7,K)

Öğrencilerden ikisi spor başarılarından dolayı ödül kazanmıştır: “Satrançta kupa, plaket, madalya aldım. Satranç milli takımındayım, okulda da onur belgesi aldım.” (DA,12,6,E)

Ödülün Motivasyon Düzeyine Etkisine İlişkin Bulgular

Ödülün; mutluluk, heyecan, başarı hırsı, ders çalışma azmi, gurur, sınıf kurallarına uyma, özgüven ve sosyalleşme gibi öğrencilerin motivasyon düzeylerinde önemli katkıları olmuştur: “Onur belgesini alınca daha çok mutlu oldum, gururlandım. Çok mutlu oldum, herkese anlattım.” (ES,15,8,K) “Ödül alırken daha çok almak istedim. Daha iyi olayım istedim. Daha başarılı olayım, üçüncü olmaksızın birinci olayım istedim.” (BK,12,6,K) “Ödül alırken daha çok heyecanlandım. Kendimle gurur duydum, başarabileceğime inandım.” (EK,12,7,K). “Ödüller ders çalışmamızı teşvik ediyor. Ben ödül aldıktan sonra derslerime daha sıkı çalışmaya başladım. Ayın örnek öğrencisi seçildiğimde bana matematik soru bankası hediye edilmişti. Daha önce matematik dersim biraz düşüktü onu yükseltmek için çok daha fazla çalıştım. Artık derse çalışıp hazır geliyorum. Bu ödülün sonra ben de sosyal bilgiler soru bankası aldım ve onu da çözmeye başladım. Önceden fazla test çözmüyordum ancak bu olaydan sonra artık her gün test çözüyorum.” (GY,13,7,K) “Ödülün çok etkisi oldu, ödül aldığım da çok mutlu oldum. Bu duyguyu bir daha tatmak istiyorum. Bu yüzden daha fazla başarı göstermeye başladım. Yine güzel davranışlarda bulunmaya devam ettim. Örneğin sınıfı evim gibi görmeye başladım. Kesinlikle artık yerlere çöp atmadım, atanların çöplerini çöp kutusuna atıp onları uyardım. Derslerimde özellikle performans ve proje ödevlerimde daha fazla gayret göstermeye başladım. Örneğin İngilizce dersinde bir arkadaşım bana bir şey sorduğunda önceleri ona cevap verip konuşuyorduk. Ama artık dersteyken birileri benimle konuştuğunda ya da bir şey sorduklarında cevap vermiyorum, onları uyarıyorum, sessiz olalım, teneffüste sorarsın diyorum.” (BA,13,7,K) “Ödül almadan önce başarılı olabilir miyim diye çok kafaya takmıştım. Ama ödül aldıktan sonra öğretmenlerim ve arkadaşlarım da kutlayınca derse katılımımda artış oldu. Onların bana benim de onlara güvenim arttı. Güven arttığı için daha fazla başarılı olmak istiyorum.” (BK,12,6,K) “Ödül aldıktan sonra arkadaşlarım benimle daha çok konuşur oldular. Okulda ve derslerde kendime güvenim arttı. Ödül almadan önce parmak kaldırıyordum ama yanlış cevap verirsem diye korkuyordum. Ödül aldıktan sonra kendime güvenim geldiği için çok daha rahat parmak kaldırdım.” (DA,12,6,E) “Derslerime olumlu etkisi oldu, dersleri daha çok sevdim. Yapabileceğime inandığım için daha çok yoğunlaştım ve kendime güvenim geldi. Derslerde daha çok parmak kaldırıyorum ve yapabileceğime inanıyorum.” (EK,12,7,K) “Derslerimin iyileşmesinde çok fazla etkili oluyor. Çünkü bir ödül olduğu zaman derslerime daha fazla önem veriyorum, daha fazla gayret içerisine giriyorum. Bir daha başarmalıyım, bir daha ödül almalıyım gibi çabalar içine giriyorum. Öğretmenim bir soru yaptığında aferin diyor, mutlu oluyorum, daha fazla soru yapmaya başlıyorum. Kafamda konuyla ilgili sorular oluşuyor, soruları da rahatlıkla sorabiliyorum.” (FD,12,7,K) “Mesela hoca soru sorup bunu bilene yüz vereceğim deyince onu yapmak için çabalıyorum. Daha çok parmak kaldırıyorum. Öğretmen aferin deyince çok hoşuma gidiyor. Mesela

dün müfettişler geldi. En başarılı kim deyince arkadaşlarım Onur dedi, çok mutlu oldum, böyle olunca da motivasyonum artıyor.” (OY,14,8,E)

Öğrencilerden ikisi sürekli ödül aldıkları için durumu kanıksadıklarını ifade etmiştir: “Ben hep takdir aldım. Eğer notlarım kötü olsaydı ve sonra takdir alsaydım motivasyonumu etkilerdi ama artık etkilemiyor. Benim için sıradan bir şey...” (UG,15,8,E) “Takdir almam beni hiç etkilemiyor, mutlu bile etmiyor.” (SA,14,8,K)

Ödülün Gereklik Nedenine İlişkin Bulgular

Öğrencilerin tamamı motivasyon düzeylerinin artması için ödül verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir: “Örneğin, okulun başarılı öğrencilerine kürsüde plaket ya da madalya verilmesi durumunda ben derslerime daha çok çalışacağıma eminim.” (RY,14,8,E) “Herkesin bir hayali vardır. Eğer büyük bir başarı karşısında insanlara beklentisi olan ödül verilirse bu çok büyük bir etki yaratır. hem onu diğer başarılarla motive eder hem de kazandığı başarının bir anlamı olur. Kazandığın bir başarı ödüllendirilmez, takdir edilmezse anlamsız olur.” (UG,15,8,E) “Eğer öğrenciler verilen ödülleri emeğinin karşılığı olarak görürlerse daha çok çalışacaklarına inanıyorum.” (GY,13,7,K) “Öğretmenlerin söyledikleri daha etkilidir. Sözlü ödüller beni daha çok motive ediyor.” (BK,12,6,K) “Öğretmenlerin tebrik etmesi, gurur duyması yani manevi ödüller daha etkili. Maddi ödüller kısa bir süre sonra tükeniyor ama manevi ödüller öyle değil. Ödüller yalnızca derslerle sınırlı olmamalıdır. Diğer alanlarda da başarılı öğrenciler çağrılıp tebrik edilmeli, olumlu yönlerimiz takdir edilmeli. Bunlar da derslerde motive edici olur.” (EK,12,7,K)

Ceza Kavramının Anlamına İlişkin Bulgular

Ceza dayak olarak algılanabilmektedir: “Ceza kavramı benim için dayacağı ifade ediyor.” (AH,14,8,E) “Ceza bir çocuğun öğretmen saygısızlık yaptığında hoca tarafından ona tokat atılması, tek ayak üzerinde bekletilmesidir.” (ED,14,8,K)

Ceza uyarı olarak algılanabilmektedir: “Ceza benim için yapmaman gereken bir şeyi yaptığında ve bir daha o yanlışa düşmemen için verilen bir uyarıdır. Yaptığın kötü şeylerin karşılığıdır, uyarıdır.” (MB,14,8,K). “Bir suç işlediğim zaman sorgulanarak karşılığında bir daha yapmamam için verilen uyarılardır.” (HK,13,7,K)

Ceza insana yapılan bir haksızlık olarak algılanabilmektedir: “Ceza insana yapılan bir haksızlıktır. İnsanı dinlemeden niye yaptığını bulmadan suçluyormuş gibi davranılmasıdır.” (BC,13,7,K)

Öğretmenin Ceza Anlayışına İlişkin Bulgular

Öğrencilerin bir kısmı öğretmenin ceza anlayışını olumsuz görmektedir: “Mesela arkadaşlar sınıfta pis hareketler yapıyorlardı, ben de orada arka sıralardaydım. Hoca da orada oturanları komple şikâyet etti. Neticede ben hem dayak yedim hem de suçum olmadığı halde sınıf değişikliği cezası

aldım.” (AH,14,8,E) “Bana disiplin yerine başka bir ceza verilebilirdi. Okulda benden daha kötü bir sürü öğrenci var. Öğretmenleri tehdit edenler, hocaları dövenler, panoları yakanlar, hocaların karşısında sigara içenler gibi olumsuz birçok olay var fakat öğretmenler onlara hiçbir şey yapamıyor, o öğrencilerden korkuyor.” (ST,14,8,E) “Ben son sınıftayım, ses çıkarmadığım halde bana sınıf değişikliği cezası verildi, bence bu gereksizdi. Okulda ayrımcılık yapılabilir. Mesela sınıfta benden çok daha yaramaz olan öğrenciye ceza veremediler ama bana verdiler. Öğretmen hemen beni uyarıyor, onu uyaramıyor cezayı da bana veriyor ona veremiyor.” (İS,14,8,E) “Okuldaki cezalar konusunda haksızlık yapıldığını düşünüyorum.” (BC,13,7,K)

Dört öğrenci öğretmenin ceza anlayışını hem olumlu hem de olumsuz olarak görmektedir: “Mesela bazen birisi ıslık çalar hoca çalanı görmez ama orada bulunan başkasını görür ve onu döver. Herkese hak ettiği ceza bazen verilemiyor. Bizim sınıfta dört beş öğrenci kibrit yaktı müdür de kim kibriti yaktı diye sordu birisi kalktı şunlar yaktı dedi. Onların içinde üçü suçluysen ikisi suçsuzdu. Yani suçsuz kişiler de ceza aldılar.” (ED,14,8,K) “Okulda ceza, dayak, sınıfta bırakma, azarlama, dersten atma gibi öğrenciyi okuldan soğutan şeylerle uygulanmaktadır. Bunlar yapılarak aslında öğrencilerin doğru davranış göstermesi amaçlanıyor ama uygulamada genelde tam tersi oluyor. Çünkü öğrenci, öğretmenlere inat tekrarlı ve daha çok aynı hataları tekrarlıyor. Bir de biri derste senden bir şey istiyor tam sen onu verirken öğretmen seni görüyor ve sana kızıyor, seni sınıftan yolluyor. Ama aslında ortada yanlış bir şey yok.” (MB,14,8,K)

Bir öğrenci öğretmenin ödül anlayışını olumlu bulmuştur: “Cezalar veriliyor ama çok abartmıyorlar. Yaptığım şeyi bir daha yapmıyorum. Mesela şimdi ben derste konuşuyorum, öğretmeni dinlemiyorum. Hocam da bana diyor ki bir daha böyle bir şey olursa senle bozuşurum, dersini dinle diyor, ben de dinliyorum.” (YE,13,7,E)

Alınan Cezaya İlişkin Bulgular

Öğrencilerin dördü dayak, ikisi TV izlememe/bilgisayar oynamama cezası, biri okuldan atılma, biri sınıf değişikliği, biri sınıfta kalma ve biri de sınıftan atılma cezası almıştır.

Cezayı Hak Etme Durumu

Öğretmenin durumu anlayıp-dinlemeden ceza verdiği olmaktadır: “Arkadaşım ön sıradakilerle konuşuyor, olayı benim üstüme atıyordu, neticede ben dayak yedim. Bu cezayı hak etmedim, hocaların sorması gerekirdi. Sormadan, araştırmadan sınıfın ortasında bana tokat attı ve herkesin önünde beni küçük düşürdü.” (AH,14,8,E) “Sınıfta birileri ses çıkardı ama öğretmen beni dövdü. Direk geldi dayak attı. Sonra sınıftakiler öğretmene İ. yapmadı dediler. Öğretmen de afalladı biraz. Ama sen mi yaptın diye sormadı bile.” (İS,14,8,E)

Cezayı hak ettikleri zamanlar olmaktadır: “Sınıfım değiştirildi. O zaman hocaları umursamıyordum, derslerimi yapmıyordum, hep yaramazlık ve sürekli kavga ediyordum, hatta

günde beş-altı kez kavga ediyordum. Bir müdür yardımcısı beni çok uyarıyordu. En son sınıf değişikliği yaptı ama iyi ki yapmış. Oradaki arkadaşlarım biraz daha kötüydü buradakiler daha iyi. Bu cezayı hak etmiştim.” (YE,13,7,E) “Bazen arkadaşım ile konuşuyorum, bazen silgi isterim. Sınıfta arkadaşım ile konuştuğum için dayak yedim. Bu cezayı hak ettiğimi düşünüyorum.” (DE,13,7,K)

Cezanın Duygu Durumuna Yansıması

Cezadan olumsuz etkilendikleri ifade edilmiştir: “Herkesin önünde dayak yemem tüm derslerimi olumsuz etkiledi. Öyle ki dayak yedikten sonra kendimi serseriliğe verdim. Örneğin ben daha önce sınıf değişikliği cezası almıştım ve neticesinde efendilemişim, tüm hocalarım beni seviyordu. Önceden ödev yapıyordum, artık yapmıyorum. Ancak dayacağı atan öğretmenin dersinde ödevleri yapıyorum. Dersi dinlememde, derse aktif katılımımda olumsuz yönde değişiklik oldu. Artık dersi dinleyemiyorum. Örneğin matematik, İngilizce gibi derslere aktif katılırken artık katılmıyorum.” (AH,14,8,E) “İlk olarak öğretmene karşı olumsuz şeyler düşündüm. Derse verdiğim önem azaldı, artık eskisi gibi olmadı. Hocaya kızgınlığım arttı. Bir soruyu bilsem bile artık parmak kaldırmıyorum. Bana o cezayı veren öğretmenin dersi artık önemsiz benim için, ödevini de yapmıyorum. Nasıl olsa hoca bana kötü gözle bakıyor. Beş alsam bile bana yüksek not vermeyeceğini düşünüyorum. Derse çok daha az katılıyorum. Diğer öğretmenlerden korkmaya başladım. Onlar da dövebilirler diye... Özellikle beni döven öğretmenin dersini dinlemiyorum.” (İS,14,8,E) “Beni olumsuz etkiledi. Daha da inatlaştım ve derslerime çalışmadım.” (RY,14,8,E)

İki öğrenci aldığı cezadan olumlu yönde etkilendiklerini ifade etmiştir: “Okulumun değişmiş olması iyi oldu. Burada yeni bir sayfa açacağım dedim. Mesela hiç defter kitap tutmaz, derslerden kaçardım. Bazı serseri arkadaşlarım vardı onlarla gezerdim. Hocaları tehdit ederdik, hocalara karşı gelirdik ama burada hiçbir şey oradaki gibi olmadı. Mesela derslerimde artık biraz çalışıyorum, hocalara karşı da gelmiyorum, derslerden sonra direkt arkadaşlarımın yanına giderdim ama artık okuldan sonra eve gidiyorum. Burada derslerimi ödevlerimi yapıyorum. Örneğin oradayken İngilizce dersinden hiçbir şey anlamazdım burada çok güzel hoca kaldırıyor, dinliyorum ve anlıyorum.” (BD,13,7,E) “Sınıftan ayrılacağım için çok üzüldüm. O sınıfı daha önce daha çok seviyordum. Diğer sınıfta çok yaramaz vardı kimse derse katılmazdı ama bu sınıfta herkes katılıyor, ben de mecburen katılıyorum. Diğer sınıftayken okuldan sonra ders çalışmazdım ama buraya geçtikten sonra bazen çalışıyorum. Önceden herkes artı alırken ben eksi alırdım çünkü ödevlerimi yapmazdım.” (YE,13,7,E)

TARTIŞMA

Öğrenciler ödül kavramını, mutluluk, hırs/istek ve başarının simgesi olarak algılamaktadır. Öğrencilerin bir kısmı verilen ödüllerin hak edildiğine ve ödülün tatmin edici olduğuna inanmaktadır. Kimi öğrenciler ise hak etmeyen kişilere de ödül verildiğine dikkat çekmektedir ki

Sarıtaş (2003) hak etmeyen öğrencinin ödüllendirilmesinin gerçekten hak edenler tarafında bir ceza olarak algılanabileceğine dikkat çekmektedir.

Bunun yanında öğrenciye gerekli önemin verilmediğinin belirtilmesi, motivasyon yaratmak için belirli öğrenci dışındakilerde öğretmenler tarafından pozitif bir enerjinin sağlanmaya çaba harcanmadığına dikkat çekilmesi önemli bir bulgudur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin tümü birden fazla ödül almıştır. Öğrenciler ödülleri, ders başarısı, örnek davranışlar ve spor başarılarından dolayı elde etmiştir. Öğrenciler, başarı belgesi, madalya, kupa, il birinciliği, burs ve okulun örnek öğrencisi seçilerek ödüllendirilmiştir. Ödülün, mutluluk, heyecan, başarı hırsı, ders çalışma azmi, sınıf kurallarına uyum, gurur, özgüven, sosyalleşme gibi alanlarda öğrencilerin motivasyon düzeylerinde olumlu katkılar sağlamaktadır. Nitekim Navaro, (2001) ödülü, bir davranışın yapılması için verilen haz, keyif verici bir olanak, bir hak olduğuna vurgu yapmaktadır. Öğrencilerimiz, motivasyon düzeylerinin artması için ödül verilmesini gerekli bulmaktadır.

Ceza uygulamalarına gelince, öğrenciler ceza dendiğinde akıllarına ilk gelen dayak, sınıfta bırakma, azarlama, hakaret etme, dersten atma gibi öğrenciyi okul ikliminden ve öğrenci kimliğinden soğutan uygulamalardır. Nitekim Dökmen'e (2005) göre, ceza, okul fobisi oluşturabilir. Bunun yanında karmaşık davranışlar, eleştirel düşünme, hayata olumlu bakma, insan sevgisi veya matematik ceza ile öğretilemez. Ceza korku yaratabilir, geriletebilir, geliştiremez. Bu yüzden ceza güçsüzdür.

Öğrenciler kendilerine verilen ceza hakkında genel olarak olumsuz yargılara sahiptir. Bu da cezanın motivasyon üzerinde olumsuz bir etkisinin olduğunun göstergesi olarak düşünülebilir. Nitekim yapılan araştırmalarda cezanın, öğrencinin öğrenmeye karşı ilgisini azalttığı bulgulanmıştır (Swanson, 2001). Özellikle cezanın sönme meydana getirmesi yerine cezalandırılan davranışı pekiştirdiği vurgusu yapılmıştır. Bu olumsuz yargılarda bulunmalarının altında öğretmenin haklı-haksız ayırt etmeksizin, araştırıp-dinlemeden/kestirmeden ceza vermesi, önyargıları ve asıl ceza alması gereken öğrencilerden korkmaları etkin olabilmektedir. Öğrencilerin bir kısmı ise yerinde ve sağlıklı cezanın olumlu sonuçlar doğurduğunu belirtmişlerdir. Öğrenciler genel olarak cezalardan olumsuz etkilenmektedir. Özellikle herkesin önünde dayak yemek öğrencide kalıcı izler bırakabilmekte, derse ve öğretmene karşı bir önyargı oluşturabilmektedir. Konuyla ilgili olarak yapılan bir çalışmada (Gözütok, 1994), öğrenciler, öğretmenlerinin cezalandırma biçimlerini; tokat atma, saç-kulak çekme, tebeşir-silgi fırlatma, sopayla vurma, tekme atma davranışları bulgulanmıştır. Şüphesiz cezalar uygun ve dozajında kullanıldığında amaca hizmet edebilmektedir. Öğrenciler, dayak, TV/bilgisayardan mahrum olma, sınıftan atılma, sınıf değişikliği ve okuldan atılma cezası almıştır. Öğretmenlerin olay örgüsünü anlamadan ceza vermesi öğrenci tarafından da model alınarak şiddete yönelmeleri tehlike arz edebilmektedir.

Ödül ve ceza, öğrencinin davranışlarına yön veren bir referans kaynağı olarak yapılandırılmalı ve tutarlı bir bütünlük içinde uygulanmalıdır. Verilen ödül ve cezalar sadece okulla ilişkili olmamalı, öğrencinin tüm gelişimini, çevresini içine alacak şekilde değerlendirilmelidir. Ödül-ceza uygulamalarında keyfi uygulamalardan kaçınılmalıdır. Özellikle dayak, bir ceza aracı olarak kullanılmamalıdır. Herhangi bir öğrenci istenmedik olumsuz bir davranışta bulunduğu zaman öncelikle onu dinlemeli, bu davranışın altında yatan faktörler incelenmelidir. Bir davranışın kronikleşmesini önlemek için o davranışa neden olan etkenler araştırılmalıdır.

Ödüller, istedik, uygun ve olumlu davranışlar gerçekleştirildiğinde hemen ardından verilmeli ve verilmiş nedeni açık-net öğrencinin anlayacağı düzeyde ifade edilmelidir. Aynı durum ceza uygulamaları için de geçerli olmalıdır. Öğrenci hangi davranışının ödüllendirilip hangisinin cezalandırılacağını bilmelidir.

Öğrencilere ceza verildiği zaman mutlaka kendilerine alternatif olumlu davranışlar ifade edilmeli, bu doğrultuda davranış gösteren öğrenciler örnek teşkil etmesi açısından ödüllendirilmelidir. Öğrenciler ödüllendirilirken, verilen ödülün çeşitlendirilmesine dikkat edilmelidir. Çünkü sürekli aynı veya benzer ödüller öğrencilerde duyarsızlığa neden olabilir. Ödüller verilirken daha çok manevî değer taşıyan, öğrencilerin kendilerini değerli hissetmelerini sağlayan ödüller verilmelidir. Bu şekilde öğrencilerin içsel motivasyonları artırılabilir. Her okulun yapısı ve diğer tüm koşullar göz önünde bulundurularak ödül ve ceza uygulamalarında değişiklik yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Akbaba, S. (2006). Eğitimde motivasyon, *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 343-361.
- Armstrong, M. (1993). *Human resource management: Strategy and action*, London: Kogan, Page Limited.
- Aydın, A. (2000) *Sınıf Yönetimi*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Balcı, E. (1990). Eğitim yönetiminde güdülemenin doğası ve insan gereksinimleri, *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5, 271-279.
- Balcı, E. (1992). *Ödüller güdülenme kavramları ve Türkiye’de öğretmen ödülleri*, Ankara: Adım.
- Başaran, İ.E. (1979). Beş bakanlıktaki yönetmenlerin yönetiminde insan ilişkilerine ilişkin tutumlar, Yayınlanmamış Doçentlik Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi.
- Doğan, İ. (2001). *Çocuk hakları açısından Türkiye’de çocuk olgusu*, Ankara: Milli Eğitim, 151, 54-64.
- Gözütok, F.D. (1994). Öğretmenlerin dayığa karşı tutumları ve okullarda dayak uygulamaları, Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi, *I. Sınıf Öğretmenliği Kongresi* bildiri kitabı, 2. cilt, 564-573.
- Gordon, T. (2000). *Çocukta dış disiplin mi? İç disiplin mi?* Çev. E. Aksay. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Ercan, L. (2003). Motivasyon. *Sınıf yönetiminde yeni yaklaşımlar* içinde, Ed. L. Küçükahmet. Ankara: Nobel.
- Erdem, S. (1995). *Psikoloji*, İstanbul: Fil Yayınevi.
- Finn, J. D. & Rock, D. A. (1997). Academic success among students at risk for school failure, *Journal of Applied Psychology*, 82(2), 221-234.
- Kabadayı, R. (1982). Okul müdürlerinin liderlik davranışları ve öğretmenlerin güdülenmesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Kalkandelen, A.H. (1986). *Hedeflere yönelik sevk ve idare*. Ankara: İM Eğitim Araştırma Yayın Danışmanlık A.Ş.
- Kassabgy, O., Boraie, D. & Schmidt, R. (2001). Values, rewards, and job satisfaction in ESL/EFL. In Z. Dörnyei & R. Schmidt (Eds.), *Motivation and second language acquisition* Technical Report 213-237, Honolulu: University of Hawaii, Second Language Teaching and Curriculum Center.
- Kaya, Y. K. (1981). Yönetim psikolojisi, 2. *Ulusal sempozyumuna* sunulan bildiriler yorumlar ve tartışmalar, 16-19 Kasım. Ankara: TODAİE Yayın No 201.
- Kaylor, A. G. (2004). The effect of corporal punishment on antisocial behavior in children, *A Journal Of The National Association of Social Workers*, 28(3), 153-162.
- Keenan, K. (1996). *Motivasyon*. Çev. E. Koparan. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Korkmaz, İ. (2004). *Sınıf Yönetimi*, Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Le Boeuf, M. (1986). The best ways to reward good work, *The directors magazine*, 50.
- Mahiroğlu, A. & Buluç, B. (2003). Ortaöğretim kurumlarında fiziksel ceza uygulamaları, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(1), 81-95.
- Marshall, M. (2009). Discipline need to be stressful. Discipline need not be negative, *Educational Research*, 1(2), 1-5.
- Martin, A. (2004). School motivation of boys and girls: Differences of degree, differences of kind, or both?, *Australian Journal of Psychology*, 56(3), 133-146.
- Mıhçıoğlu, C. (1985). *Yönetimde insan ilişkileri*, Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Ders Notları.
- Navaro, L. (2009). *Gerçekten beni duyuyor musunuz?* İstanbul: Remzi.
- Robinson, D.H., Funk, D.H., Beth, A.& Bush, A.M. (2005). Changing beliefs about corporal punishment: increasing knowledge about ineffectiveness to build more consistent moral and informational beliefs, *Journal of Behavioral Education*, 14(2), 117-139.
- Sarıtaş, M. (2003) Sınıf yönetimi ve disiplinle ilgili kurallar geliştirme. (43-83). *Sınıf yönetiminde yeni yaklaşımlar*. Ed. L. Küçükahmet, Ankara: Nobel.
- Pekel, H.N. (2001). İşletmelerde motivasyon verimlilik ilişkisi, Devlet Hava Meydanları İşletmesi Antalya Havalimanı çalışanlara arasında bir örnek olay araştırması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Poyrazoğlu, O.N. (1978). Öğretmen ve eğitim yönetiminde özlük hakları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi.
- Sabuncuoğlu, Z. & Tüz, M. (1998). *Örgütsel psikoloji*, Bursa: Alfa.
- Skiba, R.J. & Peterson R.L. (2000). School discipline at a crossroads: from zero tolerance to early response, *Exceptional Children*, 66(3), 335-346.
- Swanson, L.R. (2001). Toward the ethical motivation of learning, *Education*, 116(1), 43-50.
- Tevrüz, S. & Sürekli, D. (1996). *Davranış düzeltmede güdü teorilerinin katkısı Endüstri ve örgüt psikolojisi*, İstanbul: Kalder.
- Warren, S.J., Edmunson, M.H., Turnbull, A.P., Sailor, W., Wickham, D., Griggs, P. & Beech, S.E. (2006). School-wide positive behaviour support: Addressing behaviour problems that impede student learning, *Educational Psychology*, 18, 187-198.
- Yaman, E. (2008). *Güdülenme kuramları ders notları*. Sakarya.
- Yaman, E. (2010). Perception of faculty members exposed to mobbing about the organizational culture and climate, *Educational Sciences: Theory & Practice*, 10(1), 547-578.
- Yaman, E., Eroğlu, Y., Bayraktar, B. & Çolak, S. (2010). Öğrencilerin güdülenme düzeyinde etkili bir faktör: Okul zorbalığı, *Uluslararası Akademik Bakış*, 20, 1-20.
- Yaman, E., Eroğlu, Y.& Peker, A. (2010). *Okullarda zorbalık ve siber zorbalık*, İstanbul: Kaknüs.
- Yücel, T.S. (1986). Türk kamu yönetiminde cezalandırma ve ödüllendirme, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: TODAİE.

[Extended English Abstract](#)

Reward and punishment is one of the most important issue in education system. Where? When? How often? To what degree? What kind of reward and punishment should be given? These questions are all the time up to date. An understanding of classical education has difficulty in meeting the needs of students. Ancient classical teacher-student communication model is insufficient for students in terms of global meaning. Dissatisfaction of young people and rapidly increasing violence in schools prevent the students' motivations on class. Teachers are also adversely affected by these events necessarily. Motivation emerges from two types: external and internal motivation. While external motivation is generally mark, gift, success; internal motivation is related with someone's doing something spontaneously. Reinforcement is an important concept that performs motivation. Reinforcement is a tool that is used for extinction acquisition of a desired behavior and undesirable behavior. In general, reinforcement is divided into two types: positive and negative reinforcement. While positive reinforcement is more related to reward, negative reinforcement is related to punishment. These two words are also the tools of external motivation. Reinforcement may be material and spiritual depending on people 's locus of control (Yaman 2009). Security and peace in school environment are important issues in terms of current educational paradigm. The comfort that student has faced in the school also affects that student's motivation of school life (Yaman et all, 2010). It seems hard for students with fear of punishment to feel this comfort and peace. In this context, the purpose of this research to reveal the effects of reward and punishment on students' motivation levels.

Research Model

It is a qualitative designed research.

Working Group

In our research, criteria sampling method is used in the sampling phase. The basic understanding of this sampling method is to work to meet all conditions based on a set of predetermined criteria. In this study, eleven rewarded students and eleven punished students in total twenty-two students studying in Sakarya are the research participants. Twelve of participants are female and ten of participants are male. Participants' mean age is thirteen. All of the participants are secondary school students.

Data Collection Tool

In research, an interview form was applied that influence the level of motivation on rewarded and punished students. Interviews were recorded by voice record device. Interview method is a data collection tool which provides us why and what people think, their feelings, attitudes, experiences, wishes and explains their perceptions and descriptions of reality and the factors referring their behaviors. In the research, standardized open-ended interview is used as the structure.

Process

Interview records were examined by writing. A content analysis was used for analyzing data.

Discussion

Students perceive the concept of reward as a symbol of happiness, ambition and success. Some of the students believe that the rewards are deserved but some of the students pay attention to the students that rewarded undeserved.

Students are rewarded with achievement certificate, medal, trophy, winner of the province, a scholarship by being selected the model student and the school. Awards provide a positive contribution such as happiness, excitement, success ambition, perseverance course work, class rules compliance, pride, self-confidence, motivation level of students in social framework. When it comes to punishment, the students think punishment as beatings, leave the classroom, scolding, insults, of course, like throwing students and students from the school climate. Students have generally negative judgments about the punishments. Especially, it is focused that punishment bring about the extinction of criminal behavior rather than reinforce the punished behavior.

Reward and punishment when used in appropriate dosage is able to serve the purpose. Reward and punishment, giving direction to the student's should be configured as a reference source, should be implemented in a coherent and consistent. Given reward ad punishment shouldn't not only be associated with school, but also should be considered to include students' entire development. Arbitrary applications should be avoided in reward and punishment. In particular, beating should not be used as a punishment tool. When, any student performs a negative behavior. We primarily should listen to him/her and the factors underlying this behavior should be examined. To prevent a chronicity behavior factors that cause behavior should be investigated. Prizes should immediately be given when appropriate positive behaviors are performed. The reason of giving reward should be expressed clearly. Students should know what behavior will be punished which one will be rewarded. Continuously, same or similar rewards can cause insensitivity on students. When awards are given, more than moral worth bearing, providing students feel valued themselves should be given as the award.